

LATVIJAS
BŪVUZŅĒMĒJU
PARTNĒRĪBA

DROŠĪBA
KVALITĀTE
ILGTSPĒJA

BASE

ĒNU EKONOMIKA LATVIJAS BŪVNIECĪBAS NOZARĒ 2015 – 2019

SSE Riga prof. Arnis Sauka
arnis.sauka@sseriga.edu

DROŠĪBA KVALITĀTE ILGTSPĒJA

Būvniecības nozare: situācijas raksturojums

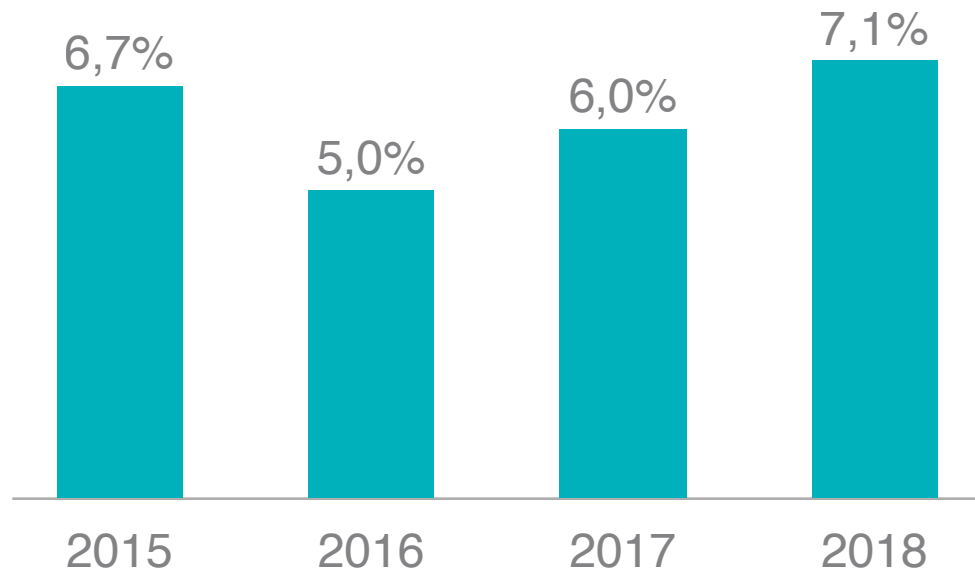

LATVIJAS
BŪVUZŅĒMĒJU
PARTNERĪBA

DROŠĪBA
KVALITĀTE
ILGTSPĒJA

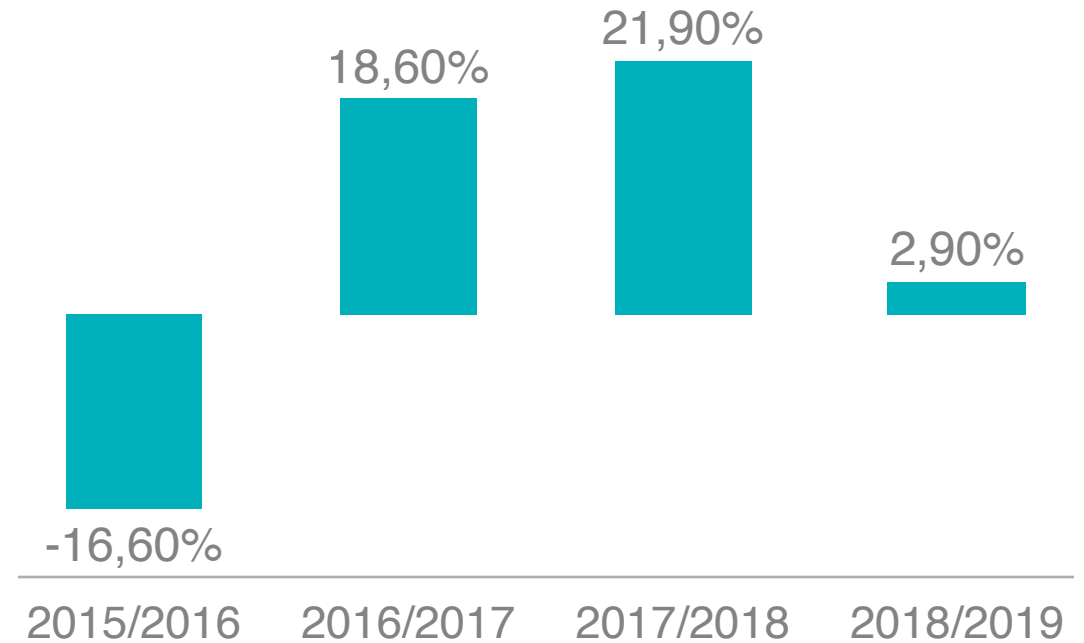

Būvniecības nozares īpatsvars tautsaimniecībā faktiskajās cenās (%) no IKP

Avots: CSP, 2019

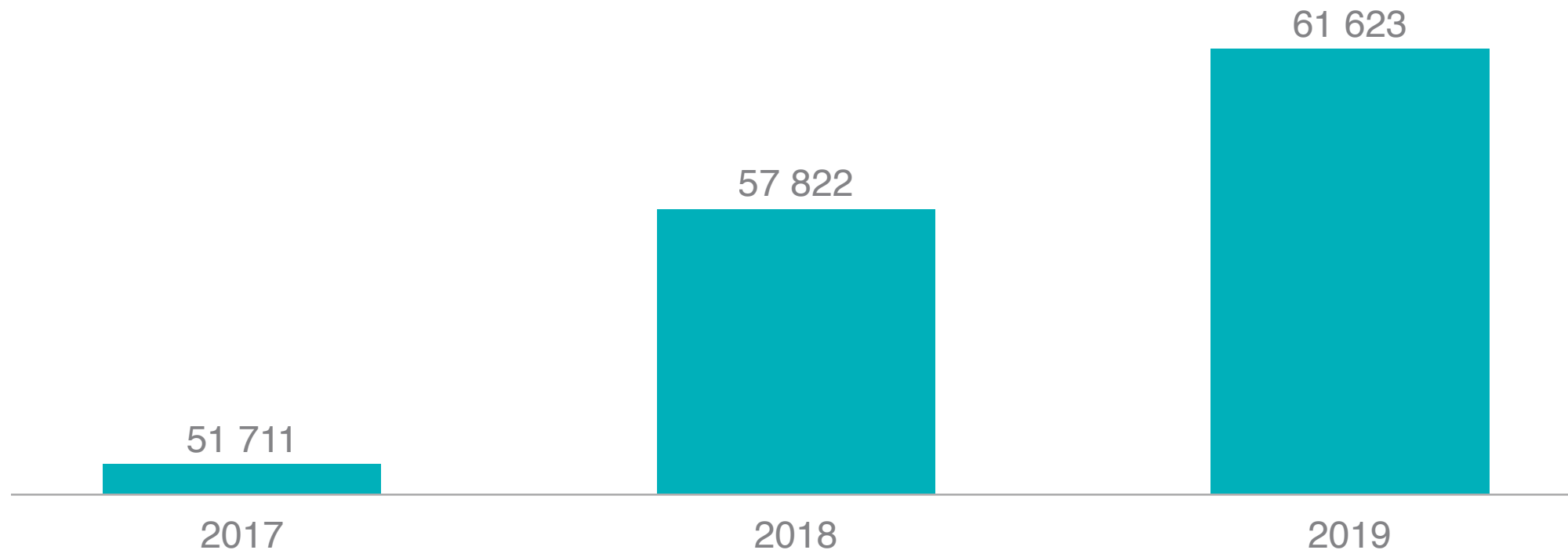
Būvniecības produkcijas apjoma izmaiņas (%)

Avots: CSP, 2020

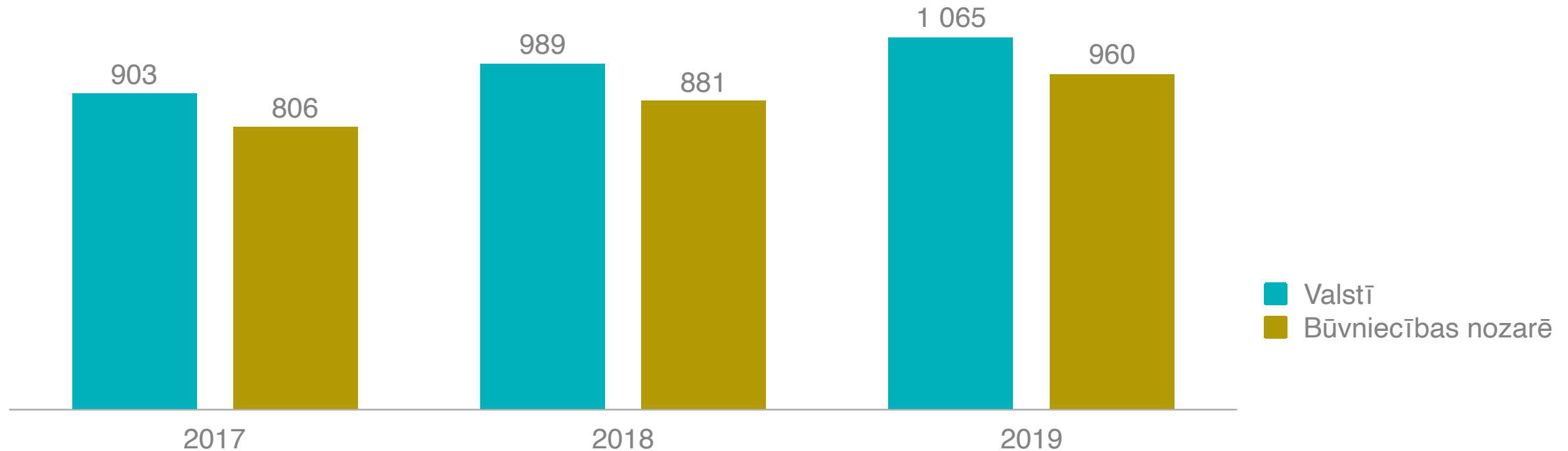
Būvniecības produkcijas apjoms 2019. gadā turpina pieaugt, tomēr daudz mazāk salīdzinoši ar iepriekšējiem diviem gadiem.

Darba ņēmēju skaita dinamika 2017. – 2019. gadā (vidēji mēnesī)

Turpina pieaugt būvniecības nozarē nodarbināto skaits.

Nodarbināto vidējie mēneša bruto ienākumi, EUR

Būvniecības nozarē oficiālais vidējais atalgojums ir mazāks nekā vidējais atalgojums valstī kopumā

Pētījums

LATVIJAS
BŪVUZŅĒMĒJU
PARTNERĪBA

DROŠĪBA
KVALITĀTE
ILGTSPĒJA

BASE

Pētījuma metodoloģija

Reprezentatīva ~250 Latvijas būvniecības uzņēmumu vadītāju un vadošo speciālistu **aptauja**, kas veikta 2020. gada martā (“Latvijas Fakti”).

Šāds **pētījums** tiek veikts jau piekto gadu kopš 2015. gada. Nozarē unikāls pētījums Latvijā un plašākā mērogā.

Ekspertintervijas - situācijas analīzes ar 10 lielo būvniecības uzņēmumu vadītājiem.

Ēnu ekonomikas apjoms nozarē

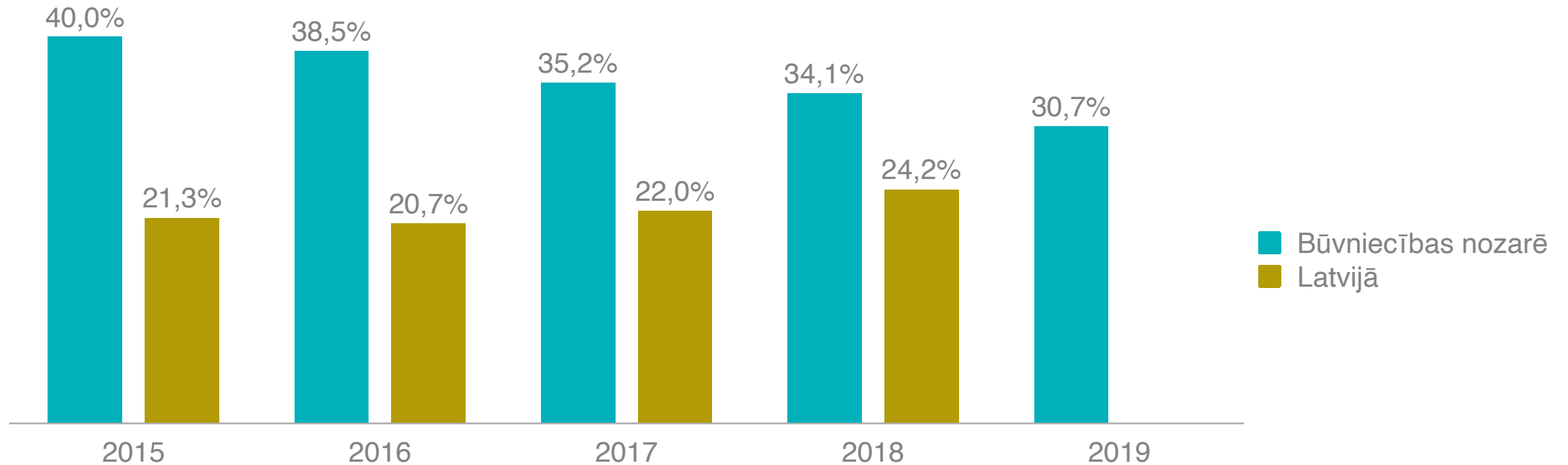
LATVIJAS
BŪVUZŅĒMĒJU
PARTNERĪBA

DROŠĪBA
KVALITĀTE
ILGTSPĒJA

BASE

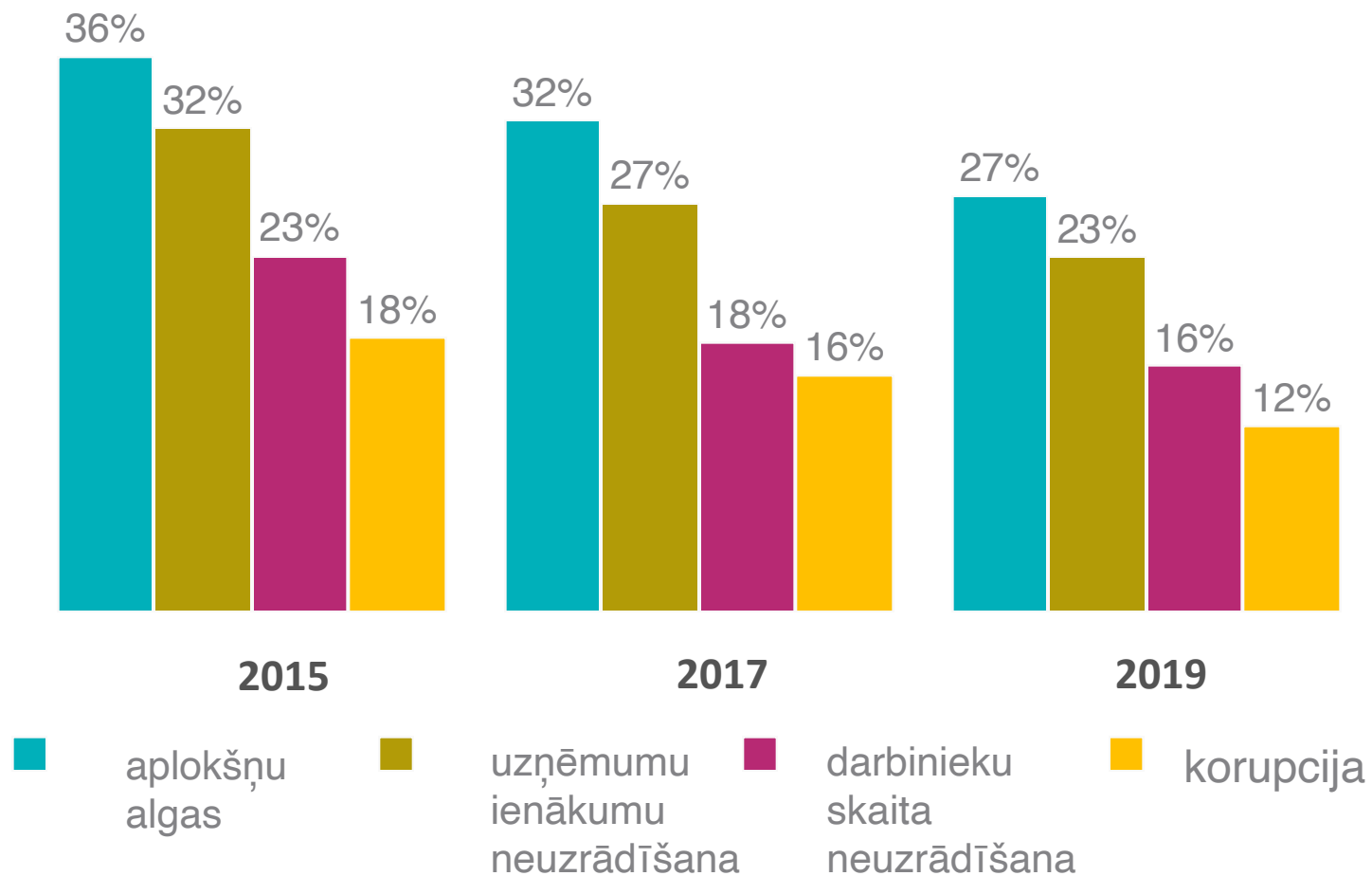
Ēnu ekonomikas apjoms Latvijas būvniecības nozarē (% no IKP)

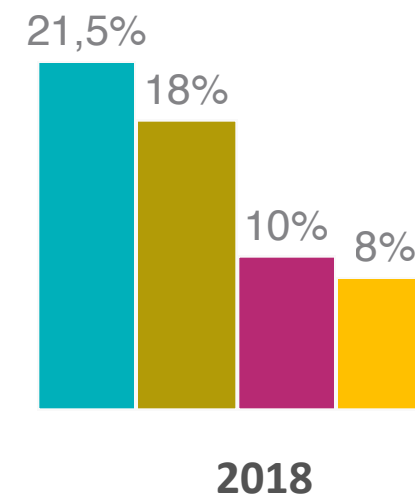
Ēnu ekonomikas apjoms būvniecības nozarē turpina samazināties

Ēnu ekonomikas īpatsvars tās atsevišķās komponentēs

Būvniecības nozarē

Latvijā

“ EKSPERTI: Kas kavē mazināt ēnu ekonomiku?

"Galvenais ir iepirkumu politika, tas, kā tiek vērtēts it kā "saimnieciskais izdevīgums". Realitāte ir tāda, ka visi tāpat iedod vienādus nosacījumus, beigu beigās praktiski visu tomēr nosaka cena. Tas ir pamatiemesls ēnu ekonomikas darbībai – cenu nereti mazina tieši uz ēnu rēķina."

"Galvenais šķērslis ir milzīgā birokrātija no vadības puses. Uzņēmumiem traucē strādāt dažādu sīkumu risināšana. VID vienkārši par daudz nepamatoti iejaucas uzņēmumu grāmatvedību procesos – mēs taču esam vairākus gadu desmitus biznesā, ir augsti reitingi. Bet tajā pašā laikā tas neatspoguļojas, kad nāk kontroles. Tā visa rezultātā cilvēkiem vienkārši zūd motivācija maksāt nodokļus."

Ģenerālvienošanās ieviešanas ietekme

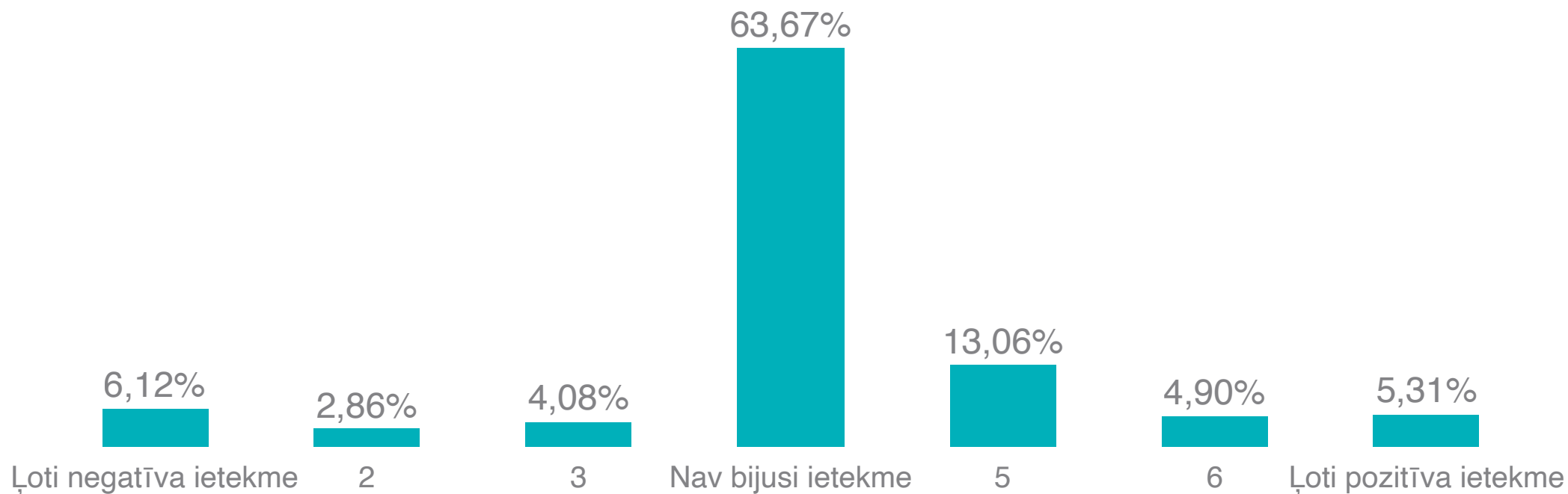
LATVIJAS
BŪVUZŅĒMĒJU
PARTNERĪBA

DROŠĪBA
KVALITĀTE
ILGTSPĒJA

BASE

Kāda ietekme uz Jūsu uzņēmuma darbību ir tam, ka Latvijā tika pieņemta ģenerālvienošnās (%)?

Vairāk nekā 60% aptaujāto būvniecības nozares uzņēmumu vadītāju uzskata, ka ģenerālvienošnās ieviešana nav ietekmējusi viņu pārstāvēto uzņēmumu darbību.

“ EKSPERTI: ģenerālvienošānās ieviešanas ietekme

"Tieši tajā sektorā, kur ēnu ekonomikai ir lielākais īpatsvars, tur ar laiku vajadzētu redzēt uzlabojumus. Bet jau šobrīd zināmi efekti ir redzami. Mums gan lielas izmaiņas, piemēram, darbaspēka algās tas nav radījis. Bet redzam, ka mazākajiem būvniekiem cenas ir augušas, tātad kaut kas tiek darīts savādāk."

"Pašreiz nejūtu nedz pozitīvu, nedz negatīvu efektu. Bet sagaidu pozitīvas izmaiņas ilgtermiņā."

Elektroniskās darba laika uzskaites ieviešana

LATVIJAS
BŪVUZŅĒMĒJU
PARTNERĪBA

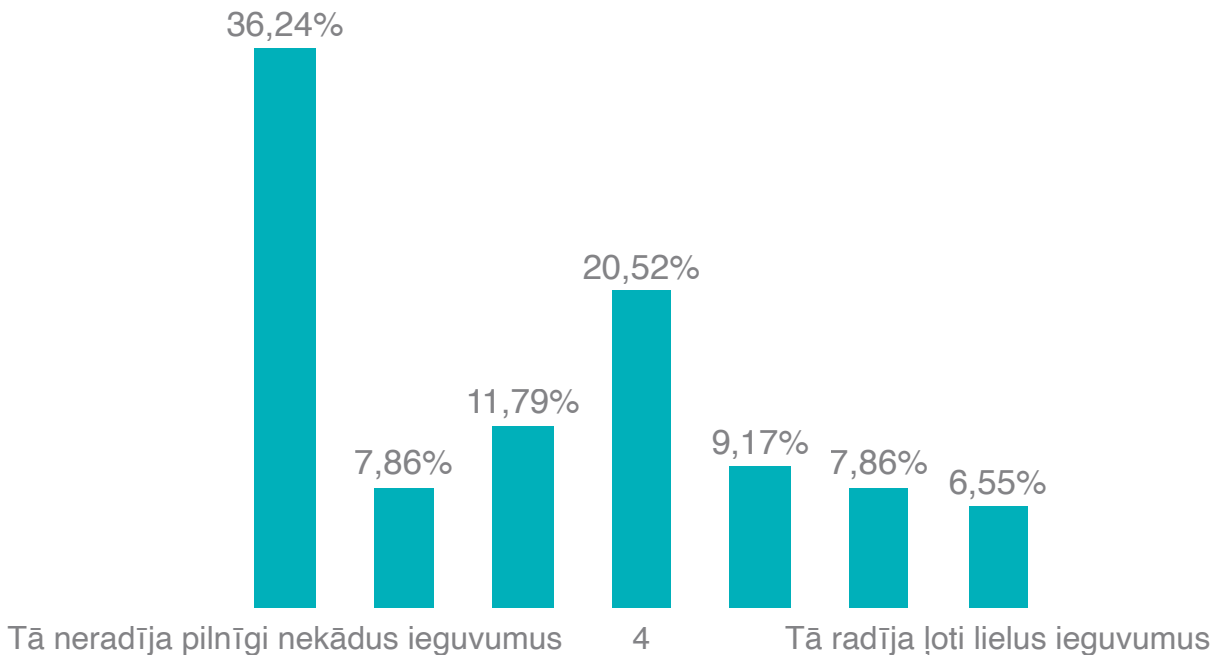
DROŠĪBA
KVALITĀTE
ILGTSPĒJA

BASE

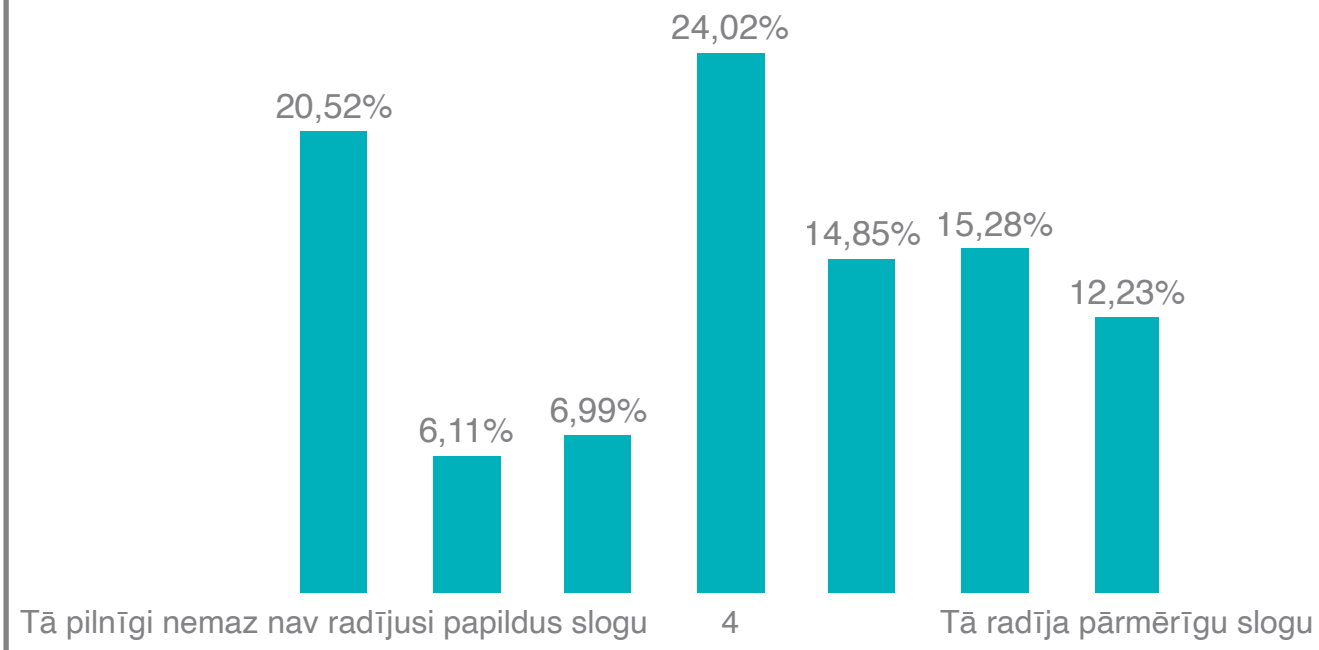
Kopumā nozares uzņēmumi uzskata, ka no EDLUS ieviešanas radītais slogs ir samērīgs, savukārt ieguvumus vairāk neizjūt nekā izjūt.

ieguvumi

Vidējais vērtējums skalā 1-7 un rezultātu procentuāls sadalījums (%)

slogs

Vidējais vērtējums skalā 1-5 un rezultātu procentuāls sadalījums (%)

EKSPERTI: EDLUS kā slogs

"Administratīvās izmaksas, ar kontroles jautājumiem saistītu lietu risināšana līdz ar EDLUS gan ir pieaugušas. Ieguldītais darbs, kas nepieciešams EDLUS ieviešanai un uzturēšanai, izrādījies pat desmit reizes apjomīgāks, nekā šķita sākumā. Tas ir radies tieši pārmērīgas birokrātijas dēļ. Kontrolējošās iestādes vairāk varētu strādāt pēc būtības, jo citādi tas neattaisno ne uzņēmumu, ne kontroles institūciju ieguldītos līdzekļus."

"Atbalstāmi. Cerams šī krīze, kas stimulē aizvien vairāk domāt par digitalizāciju arī dos papildu grūdienu šīs iniciatīvas tehniskajiem risinājumiem. Pašreiz gan daudz šajā ziņā procesa gaitā rodas dažādi sarežģījumi. EDLUS rada ļoti lielu administratīvo slogu. Bet virziens kopumā ir vajadzīgs un jāturpina."

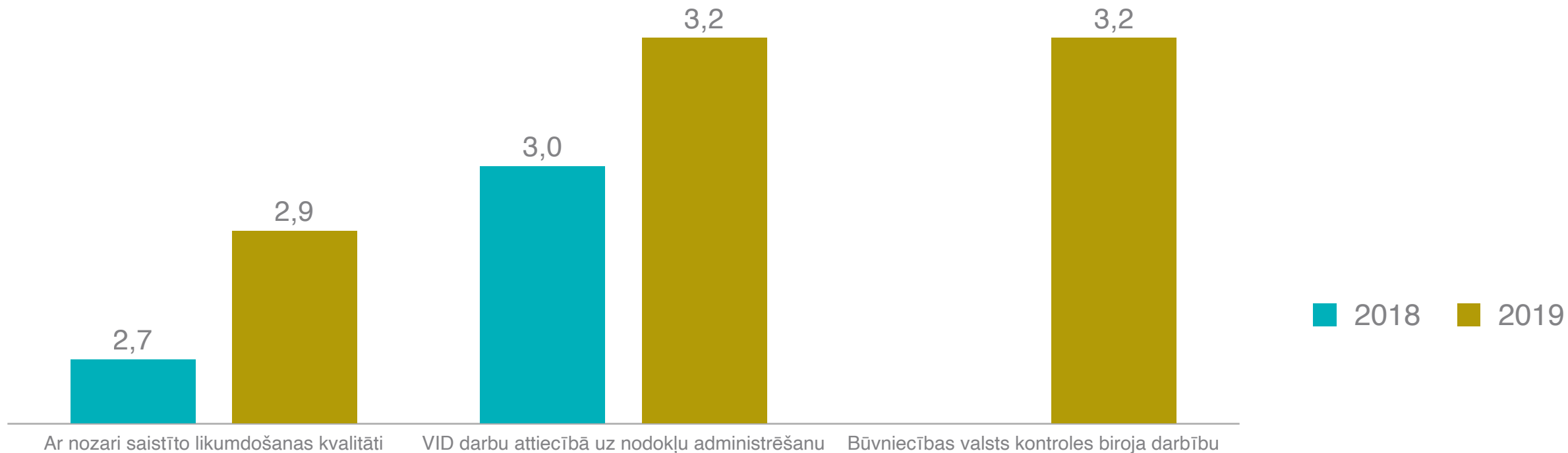
“ EKSPERTI: ieguvumi no EDLUS

"Kopumā iniciatīvu vērtēju pozitīvi. Lielākos objektos tiešām notiek kontrole, tur nekādu neatļauto darbaspēku neiepludināt. Bet tas ir lielajiem objektiem. Daudz ir mazāku būvniecības objektu, kuros EDLUS nav ieviests, un tur diemžēl vēl ir lielas problēmas."

"Vēl ietekme parādīsies, ja arī mazākiem objektiem, zem miljona euro, būs piemērota elektroniskā deklarēšanās sistēma. Pie tam, ģenerālvienošanos nevar skatīt atrauti no EDLUS, viens bez otra tie nestrādā."

Būvniecības nozares apmierinātība ar nozares likumdošanas kvalitāti, kontrolējošo iestāžu darbību un pakalpojumiem

Vidējais vērtējums skalā 1-5, kur 1 nozīmē ļoti neapmierina, 3 – ne apmierina, ne neapmierina, 5 – ļoti apmierina

Būvniecības nozare ir vienlīdz apmierināta gan ar VID darbu attiecībā uz nodokļu administrēšanu, gan Būvniecības kontroles biroja darbu

Covid-19 ietekme un iespējamie risinājumi tās mazināšanai

LATVIJAS
BŪVUZŅĒMĒJU
PARTNERĪBA

DROŠĪBA
KVALITĀTE
ILGTSPĒJA

BASE

“ IETEKME

būvmateriālu piegādes

darbinieku drošība

esošo līgumu izpilde

"Covid-19 jau tagad atstāj ietekmi. Iekšējā tirgū ir zināmas problēmas ar materiālu, sevišķi ar specifisku materiālu piegādi. ... Vai arī – kavējas piegādes. ... Zināmas problēmas sagādā arī darbaspēka jautājumi tādēļ, ka ir aizbraukuši viesstrādnieki."

“ RISINĀJUMI

risinājumi, kas strādās

steidzama naudas iepludināšana
nozarē

pozitīva ietekme uz bezdarba
mazināšanu

“Ir ļoti būtiski, ka valsts un pašvaldības aizpilda kritumu nozarē ar pasūtījumiem. Finansējuma piešķiršanu vajadzētu risināt ļoti strauji – nav laiks gadu plānot projektu. Tāpēc jāpārskata birokrātija, kas atļautu strādāt ātri un efektīvi. Ārkārtas situācijā ir jābūt arī ārkārtas uzvedībai – valstij un vietvarām jābūt spējai operatīvi rīkoties.”

Ēnu ekonomiku mazinošie pasākumi

Ģenerālvienošanās

EDLUS

auditi, pārbaudes

efektīvs Publisko iepirkumu
likums

publiskā pasūtījuma prognoze

LATVIJAS
BŪVUZŅĒMĒJU
PARTNĒRĪBA

DROŠĪBA
KVALITĀTE
ILGTSPĒJA

BASE

SSE RIGA

Dr. Arnis
Sauka

arnis.sauka@s
seriga.edu

DROŠĪBA KVALITĀTE ILGTSPĒJA

